

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 553/2021-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Belovičom, advokátska kancelária, Hollého 9, Šaľa, IČO 37 961 713, proti uzneseniu Okresného súdu Galanta č. k. 17 Er 1150/2010 z 25. mája 2020, ako aj proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 21 CoE 13/2020 z 30. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 21 CoE 13/2020 z 30. apríla 2021 **porušené boli**.
2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 21 CoE 13/2020 z 30. apríla 2021 **zrušuje** a vec **vracia** Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Trnave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti veci

1. Ústavnému súdu bola 11. augusta 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 Er 1150/2010 z 25. mája 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu II“), ako aj uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 21 CoE 13/2020 z 30. apríla 2021 (ďalej len „uznesenie krajského súdu II“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 1. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „oprávnená I“), a 2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „oprávnená II“, spolu ďalej aj „oprávnené“), sa návrhom na vykonanie exekúcie z 3. novembra 2010 v znení jeho opráv zo 6. decembra 2010 a 14. januára 2011 na základe vykonateľného exekučného titulu (rozsudku okresného súdu č. k. Sa-6 C 69/2004 z 13. januára 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 23 Co 72/2006 z 22. mája 2006, pozn.) domáhali proti sťažovateľovi (povinnému) vymoženiu výživného a trov exekúcie. V danej exekučnej veci sa na okresnom súde konanie viedlo pod sp. zn. 17 Er 1150/2010.

3. Okresný súd poverením č. 5202 023068 zo 14. januára 2011 poveril vykonaním exekúcie súdnu exekútorku [REDAKOVANÉ], exekútorský úrad, [REDAKOVANÉ] (ďalej len „súdna exekútorka“).

4. Súdna exekútorka upovedomila sťažovateľa o začatí exekúcie upovedomením č. k. EX 492/2010 z 26. januára 2011, a to na vymoženie:

4.1. v prospech oprávnenej I:

- bežného výživného v sume 232,36 eur mesačne a výživného určeného na tvorbu úspor v sume 66,39 eur mesačne, počnúc januárom 2011 do budúcnosti,
- a dlžného výživného v sume 697,21 eur a dlžného výživného určeného na tvorbu úspor v sume 544,13 eur za obdobie od 1. júna 2006 do konca decembra 2010,

4.2. v prospech oprávnenej II:

- bežného výživného v sume 149,37 eur mesačne a výživného určeného na tvorbu úspor v sume 49,79 eur mesačne, počnúc januárom 2011 do budúcnosti,
- a dlžného výživného v sume 176,22 eur a dlžného výživného určeného na tvorbu úspor v sume 216,15 eur za obdobie od 1. júna 2006 do konca decembra 2010,

4.3. trov exekúcie oprávnených v sume 55,60 eur.

5. Dňa 9. februára 2011 sťažovateľ proti exekúcii podal riadne a včas námietky a zároveň aj návrh na zastavenie exekúcie. Okresný súd uznesením č. k. 17 Er 1150/2010 z 24. októbra 2011 (ďalej len „uznesenie okresného súdu I“) rozhodol tak, že námietky povinného proti exekúcii, ako aj jeho návrh na zastavenie exekúcie zamietol.

6. Sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu I podal odvolanie, o ktorom krajský súd uznesením č. k. 21 CoE 437/2012 z 30. novembra 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu I“) rozhodol, že odvolanie proti uzneseniu okresného súdu I v časti výroku o zamietnutí námietok proti exekúcii pre neprípustnosť odmietol a uznesenie okresného súdu I v časti výroku o zamietnutí jeho návrhu na zastavenie exekúcie pre vylúčenie sudcu okresného súdu z prejednávania a rozhodovania veci (uznesením krajského súdu č. k. 24 NcC 11/2012 z 28. februára 2012, pozn.) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

7. Napokon uznesením okresného súdu II bolo rozhodnuté tak, že okresný súd exekúciu zastavil a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť súdnej exekútorke náhradu trov exekúcie v sume 4 309,14 eur v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia.

8. Sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu II podal odvolanie, o ktorom bolo uznesením krajského súdu II rozhodnuté tak, že krajský súd odvolanie povinného pre neprípustnosť odmietol a súčasne oprávneným a súdnej exekútorke proti sťažovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Sťažovateľovi, resp. jeho právnomu zástupcovi bolo podľa jeho vlastného udania uznesenie krajského súdu II doručené 16. júna 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ namietané porušenie označených základných práv podľa ústavy, ako aj práva podľa dohovoru odôvodňuje tým, že odmietnutie jeho odvolania proti uzneseniu okresného súdu II v časti zastavenia exekúcie, pri ktorého podaní sa spravoval samotným poučením okresného súdu, pre neprípustnosť je absurdným právnym formalizmom, a to aj preto, lebo neuvedenie dôvodu zastavenia exekúcie vo výroku uznesenia okresného súdu II sťažovateľ nemohol vôbec ovplyvniť.

10. Sťažovateľ krajskému súdu tiež vyčíta, že v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia nijako nereflektoval na jeho najpodstatnejšie odvolacie námietky, a to že:

- podľa opravy návrhu na vykonanie exekúcie 14. januára 2011 oprávnenými formou úradného záznamu predmetom exekúcie bolo len dlžné výživné (nie ním podľa jeho tvrdenia riadne platené bežné výživné, pozn.), ktoré sťažovateľ v 14-dňovej lehote na podanie námietok proti exekúcii aj zaplatil, čo podľa jeho názoru zakladalo dôvod na upustenie od exekúcie súdnou exekútorou,

- o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie z 9. februára 2011 (po zrušení uznesenia okresného súdu I uznesením krajského súdu I, pozn.) a rovnako aj jeho návrhu na zastavenie exekúcie a súčasne návrhu na odklad exekúcie z 10. februára 2012 okresným súdom dosiaľ nebolo rozhodnuté,

- pred vydaním uznesenia okresného súdu II sa k zastaveniu exekúcie a k súdnou exekútorkou uplatneným trovám exekúcie (na rozdiel od oprávnených, pozn.) nemal možnosť vyjadriť, ňou uplatnené trovy ďaleko presahujú vymáhanú pohľadávku (v sume 1 663,62 eur), súdna exekútorka reálne žiadnu sumu nevymohla a napokon okresným súdom nebola posúdená ani účelnosť takýchto vysokých trov exekúcie.

11. Podľa zistení sťažovateľa krajským súdom označené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obo 73/2007, sp. zn. 1 Obo 58/2010, na ktoré sa ako na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu krajský súd vo svojom rozhodnutí odvoláva, nie sú zverejnené, resp. tieto z verejne dostupných zdrojov nie je možné dohľadať.

12. Sťažovateľ tvrdí, že pripustením možnosti odvolania výlučne len proti výrokovkej časti uznesenia okresného súdu II o zastavení exekúcie sa výrok o náhrade trov exekúcie nesprávne „*stal právoplatným*“ (10. júla 2020) ešte pred (nosným) výrokom, od ktorého je závislý, dôsledkom čoho súčasne namieta aj neplatnosť doložky o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia okresného súdu II.

13. Podľa názoru sťažovateľa interpretácia ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) v znení účinnom do 31. marca 2017, podľa ktorej odvolanie je prípustné len proti výroku (nie odôvodneniu, pozn.) uznesenia okresného súdu II o zastavení exekúcie, nie však už proti výroku uznesenia okresného súdu II o náhrade trov exekúcie, ktorá sťažovateľa zbavuje možnosti dosiahnuť zmenu dôvodu zastavenia exekúcie, od ktorého je závislý výrok o náhrade trov exekúcie, a tým súčasne nápravu rozhodnutia o trovách exekúcie, nie je ústavne konformná.

14. V tejto súvislosti sťažovateľ dodáva, že v čase začatia exekúcie (3. novembra 2010) proti rozhodnutiu súdu o zastavení exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h) Exekučného poriadku a proti rozhodnutiu o náhrade trov konania podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku bolo odvolanie prípustné, a v nadväznosti na to vyslovuje názor, že „... *možnosť podania odvolania proti výroku o náhrade trov konania (exekúcie) je možné vyvodiť z extenzívneho výkladu ust. § 58 ods. 5 Ex. por. v znení po novele, ktorá pripúšťa podanie odvolania proti rozhodnutiu podľa § 57 Ex. por.*“.

15. V závere sťažovateľ konštatuje, že odmietnutím jeho odvolania proti uzneseniu okresného súdu II došlo k popretiu spravodlivosti takým extrémnym spôsobom, ktorý je ústavne neudržateľný.

16. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 553/2021-15 z 2. decembra 2021 ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu prijal na ďalšie konanie. Zároveň vykonateľnosť uznesenia okresného súdu II v časti výroku o náhrade trov exekúcie odložil do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

17. Ústavný súd 17. decembra 2021 vyzval krajský súd, okresný súd a následne 22. februára 2022 aj zúčastnené osoby na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti, pričom ich zároveň upozornil, že podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže upustiť od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

18. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 29. decembra 2021. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľa medzi inými najmä uviedol, že „... *procesný postup súdu bol v konaní sp. zn. 17 Er/1150/2010 legitímny a nedošlo k porušeniu zákona... sťažovateľ nevytýkal žiadnu nesprávnosť uznesenia, ktorým sa predmetná exekúcia zastavila, ale nesúhlasil iba s dôvodmi, ktoré tunajší súd uviedol v predmetnom uznesení. Súd počas celého konania vychádzal z ustanovení Exekučného poriadku v znení účinnom do 31.03.2017 v spojení s Civilným sporovým poriadkom, pričom svoje rozhodnutie náležite odôvodnil a dôvody uviedol vo vyhotovení predmetného rozhodnutia.*“.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

19. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 14. januára 2022, sa v celom rozsahu stotožnil s pripojeným vyjadrením členov senátu „21 CoE“, podľa ktorého sťažovateľ v tu preskúmanej veci úplne opomína relevantnú právnu úpravu, a to najmä § 9a Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 a § 355 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), z ktorých vyplýva, že „... *i pre exekučné konania začaté pred 01.04.2017 platila zásada prípustnosti odvolania len v prípadoch, ak to zákon pripúšťa...*“. Keďže § 58 ods. 6 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. októbra 2013, podľa ktorého „*Proti výroku o náhrade trov konania v rozhodnutí podľa § 57 je odvolanie prípustné.*“, bol s účinnosťou od 1. novembra 2013 zrušený, odvolanie proti uzneseniu okresného súdu II v časti 2. výroku o náhrade trov konania súdnej exekútorky nie je prípustné, pričom vôbec nie je rozhodujúce, z akého dôvodu bola exekúcia zastavená. Krajský (odvolací) súd s poukazom na to, že môže konať len v rámci a medziach zákona, nemá právomoc podrobovať odvolaciemu (meritórnemu) prieskumu rozhodnutia súdov prvej inštancie, proti ktorým zákon odvolanie nepripúšťa. V ďalšom sa členovia senátu „21 CoE“ odvolávajú na odôvodnenie uznesenia krajského súdu II, v rámci ktorého krajský súd, citujúc relevantné právne normy, „... *podrobne, dôsledne, logicky a komplexne...*“ opísal, ako dospel k právnenému záveru o neprípustnosti odvolania sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu II. Podľa ich názoru uznesenie krajského súdu II v súlade so zásadou legitímnych očakávaní nevybočuje z aktuálnej rozhodovacej praxe krajského súdu, vyhovuje požiadavke právnej istoty, a preto ho nemožno považovať za arbitrárne. Z uvedených dôvodov je ústavná sťažnosť sťažovateľa nedôvodná. Krajský súd tiež vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

III.3. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

20. Ústavný súd podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomoval o podanej ústavnej sťažnosti aj zúčastnené osoby, a to oprávnené a súdnu exekútorke, s tým, že k tejto sa majú možnosť vyjadriť v lehote do 14 dní odo dňa doručenia upovedomenia. Poštová zásielka adresovaná oprávnenej I však bola poštovým podnikom ústavnému súdu vrátená ako zásielka neprevzatá v odbernej lehote. Prijatá ústavná sťažnosť bola súdnej exekútorke (elektronicky) a oprávnenej II (poštovým podnikom) doručená 22. februára 2022, resp. 25. februára 2022, avšak ani jedna z nich možnosť k ústavnej sťažnosti sa vyjadriť nevyužila.

III.4. Replika sťažovateľa:

21. Právny zástupca sťažovateľa sa k vyjadreniu okresného súdu a vyjadreniu krajského súdu vyjadril ešte podaním (replikou) z 27. januára 2022, v ktorom sa bez ďalšieho iba odvolal na svoju argumentáciu v ústavnej sťažnosti a uviedol, že keďže vyjadrenie okresného súdu, ako ani vyjadrenie krajského súdu neobsahujú žiadne nové skutočnosti či právne tvrdenia, považuje za „nadbytočné“ sa k týmto opätovne vyjadrovať. Zároveň vyjadril svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

22. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie ústavnej sťažnosti ústavným súdom

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu II:

23. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

24. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (podobne aj II. ÚS 521/2015, II. ÚS 855/2015, IV. ÚS 236/07).

25. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania uznesenia okresného súdu II využitím riadneho opravného prostriedku, a to odvolania (pozri ďalšiu argumentáciu), ktoré sťažovateľ napokon pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu

aj využil, pričom o tomto jeho odvolaní bolo rozhodnuté uznesením krajského súdu II tak, že toto odvolanie bolo pre jeho neprípustnosť odmietnuté.

26. Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti (vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu II) ako takej, na ktorej prerokovanie nemá právomoc, nevyhovel (bod 3 výroku nálezu).

K namietanému porušeniu základného práva čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu II:

27. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

28. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

29. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať, aby bola právu, ktorého porušenie sa tvrdí, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

30. Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. I. ÚS 5/00, I. ÚS 164/04).

31. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať

z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

32. Spôsob výkladu právnej normy v konkrétnom prípade je ústavne súladný vtedy, ak ani jeho zovšeobecnenie do podoby všeobecne uplatňovaného pravidla (ktoré by bolo súčasťou všeobecne formulovanej právnej normy) a následné uplatňovanie by nevedlo v iných situáciách, resp. okolnostiach k porušeniu základných práv. Uplatňovanie tohto princípu pri posudzovaní ústavnosti výkladu právnej normy zabezpečuje, aby ústavný súd ako ústavne súladný „neschválil“ spôsob výkladu právnej normy, ktorého použitie by v iných okolnostiach viedlo k porušeniu základných práv (m. m. I. ÚS 236/06, známe tiež ako Schumannova veta).

33. Tieto zásady o vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu II.

34. Podľa odôvodnenia uznesenia krajského súdu II odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu II v časti zastavenia exekúcie bolo odmietnuté pre neprípustnosť podľa 358 CSP, t. j. z dôvodu, že odvolanie proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné. Podľa názoru krajského súdu sa sťažovateľ „*nedomáha žiadnej zmeny napadnutého uznesenia, ale domáha sa len zmeny dôvodu, na ktorom bude založený úplne rovnaký výrok... Povinný tak... výroku I. napadnutého uznesenia nevytýka žiadnu nesprávnosť, domáha sa rovnakého výroku, ale nesúhlasí s dôvodmi...*“. Pokiaľ ide o odvolanie smerujúce proti uzneseniu okresného súdu II v časti 2. výroku o náhrade trov exekúcie súdnej exekútorky, krajský súd v rámci odôvodnenia argumentuje tým, že „*... v súčasnosti účinný CSP odvolania proti uzneseniam (t. j. vydaným v civilnom procese) v zásade nepripúšťa a uvádza len taxatívny výpočet uznesení, proti ktorým odvolanie prípustné je, pričom uznesenia vydané v exekučnom konaní do takéhoto výpočtu nepatria. Ak teda Exekučný poriadok v prípade konkrétneho rozhodnutia prípustnosť odvolania nezakladá, odvolanie je neprípustné... Ak z ustanovení Exekučného poriadku (§ 58 v relevantnom znení) nemožno vyvodit', že by bolo prípustné odvolanie proti uzneseniu súdu, ktorým rozhodol o náhrade trov exekúcie v rozhodnutí podľa § 57 Exekučného poriadku a takéto rozhodnutie... vydal sudca, je zrejmé, že odvolanie smerujúce voči výroku napadnutého uznesenia, snažiace sa o zmenu vysporiadania sa súdom prvej inštancie s otázkou náhrady trov exekúcie, nebolo prípustné a muselo byť odmietnuté...*“ (pozri body 4 až 18 uznesenia krajského súdu II).

35. Ústavný súd už v minulosti skonštatoval, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 71/2013-36 z 23. mája 2013). Neprimeraný formalizmus pri posudzovaní procesných úkonov účastníkov konania a prílišný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov, ktoré nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu, a preto hoci gramatický výklad je legitímnym spôsobom aplikácie práva,

je pri jeho použití nevyhnutné dbať práve na to, aby sa nestratil účel právnych inštitútov nielen priamo upravených, ale aj dotknutých spornou normou.

36. Podľa § 355 ods. 2 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

37. Podľa § 358 CSP odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

38. Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (pred 1. júlom 2016, pozn.).

39. Podľa § 9a ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 ak to povaha veci nevyklučuje, v konaní podľa tohto zákona sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku.

40. Podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 proti rozhodnutiam podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h), k) až m) je prípustné odvolanie.

41. Podľa § 200 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 ak súd rozhodne o zastavení exekúcie, rozhodne aj o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie.

42. Podľa § 243h ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017 ak tento zákon v § 243i až § 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017.

43. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu II je zrejmé, že okresný súd exekúciu zastavil podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, pretože zastával názor, že po vydaní rozhodnutia (exekučného titulu) zaniklo právo ním priznané. Avšak, ako už bolo uvedené, sťažovateľ sa vo svojom odvolaní proti uzneseniu okresného súdu II domáhal zastavenia exekúcie z iného dôvodu, a to podľa zistenia ústavného súdu primárne podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, t. j. z dôvodu, že táto je neprípustná, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať. Aj keď je pravdou, že podľa § 358 CSP odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné, v tu preskúmvanej veci nemožno prehliadnuť ten fakt, že dôvod, resp. dôvody, pre ktoré sa exekúcia zastavuje, sú rozhodujúce pre rozhodnutie o trovách exekúcie, resp. o tom, kto a v akej výške tieto trovy znáša. Dôvod, pre ktorý súd exekúciu zastavuje, môže byť dôležitý napr. aj pre posúdenie (ne)existencie prekážky rozsúdenej veci. Okrem toho tým, že podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 je odvolanie proti tam označeným rozhodnutiam o zastavení exekúcie prípustné, v prípade využitia tohto riadneho opravného prostriedku subjektom na jeho podanie oprávneným (v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané) výrok rozhodnutia o trovách exekúcie napriek tomu, že proti rozhodnutiu o trovách

exekúcie zákon (Civilný sporový poriadok a ani Exekučný poriadok) odvolanie výslovne nepripúšťa, celkom logicky nemôže nadobudnúť právoplatnosť skôr ako (nosný) výrok o zastavení exekúcie, od ktorého je výrok o trovách exekúcie závislý. V okolnostiach tu preskúmvanej veci podľa názoru ústavného súdu krajským súdom použité právne predpisy neboli interpretované ústavne akceptovateľným spôsobom a pri ich aplikácii došlo k zásadnému popretiu ich účelu a významu, keď ich interpretáciou len na základe, že dôvod zastavenia exekúcie, prípadne jeho rozsah vo výroku uznesenia okresného súdu II nebol vyjadrený, dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľa smeruje len proti jeho odôvodneniu, a z tohto dôvodu toto odvolanie ako neprípustné odmietol. Uvedené nepriamo podporuje už aj nová právna úprava (ustanovenie § 202 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017), v zmysle ktorej ak súd zastavuje exekúciu, vo výroku uznesenia uvedenie dôvod, pre ktorý sa exekúcia zastavuje. V súvislosti s rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 73/2007, sp. zn. 1 Obo 58/2010, na ktoré sa (bez dátumu ich vydania, pozn.) ako na ustálenú rozhodovaciu prax v otázke neprípustnosti odvolania len proti odôvodneniu rozhodnutia krajský súd odvoláva, ústavný súd dodáva, že sa nestotožňuje s názorom, že dve v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky nepublikované rozhodnutia, ktoré navyše nie sú ani verejne dostupné a pri bežnej lustrácii (najmä prostredníctvom internetu) medzi rozhodnutiami najvyššieho súdu k danej právnej otázke dohľadateľné, možno považovať za ustálenú prax najvyššieho (dovolacieho) súdu (body 52 a 53 odôvodnenia nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020). Rovnako je podľa názoru ústavného súdu ústavne neakceptovateľný názor krajského súdu o neprípustnosti odvolania proti uzneseniu okresného súdu II v časti výroku o trovách exekúcie za predpokladu súčasného podania odvolania sťažovateľom proti jeho výroku o zastavení exekúcie. Ak je totiž prípustné odvolanie proti rozhodnutiam o zastavení exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h), k) až m) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 za predpokladu podania subjektom na jeho podanie oprávneným, využitím argumentu *argumentum a maiori ad minus* je potrebné dospieť záveru, že súčasne je prípustné odvolanie aj proti rozhodnutiu o trovách exekúcie, ktoré je od rozhodnutia o zastavení exekúcie závislé.

44. Vo vzťahu k už uvedenému ústavný súd zdôrazňuje, že vo svojej judikatúre dôsledne uplatňuje zásadu ústavne konformného výkladu, ku ktorej sa prihlásil už v konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 15/98, v ktorom uviedol: „Keď právnu normu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou.“ Zásadu prednosti ústavne konformného výkladu ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady „vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzali do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú teda povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd“ (II. ÚS 148/06, m. m. tiež III. ÚS 348/06, IV. ÚS 96/07, IV. ÚS 200/07, IV. ÚS 209/07, IV. ÚS 95/08 atď.).

45. Krajský súd v posudzovanej veci sťažovateľa postupoval spôsobom, ktorý nekorešponduje so spravodlivým usporiadaním vzťahov medzi účastníkmi posudzovaného súdneho konania, ktoré je základným prejavom materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, IV. ÚS 182/07) a zároveň aj kľúčovým imperatívom pre ústavne konformný výklad a aplikáciu právnych noriem uskutočňovaných všeobecným súdom.

46. Za daných okolností s poukazom na prílišný formalizmus pri výklade dotknutých ustanovení Civilného sporového poriadku a Exekučného poriadku bolo podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné, aby sa krajský súd v napadnutom rozhodnutí otázkou ich výkladu a aplikácie primeraným spôsobom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom s ňou aj vysporiadal a svoje právne závery presvedčivým spôsobom odôvodnil, a tým preukázal aj ich ústavnú akceptovateľnosť.

47. Z uvedených hľadísk ústavný súd považuje napadnuté uznesenie krajského súdu II za nezodpovedajúce požiadavkám vyplývajúcim z obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasťou týchto práv je totiž nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s kľúčovými právnymi otázkami, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu. Napadnuté uznesenie krajského súdu II a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, uvedené atribúty nespĺňajú, a preto sú z ústavného hľadiska neakceptovateľné a neudržateľné.

48. Ústavný súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu II došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu).

49. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením krajského súdu II došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

50. V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením krajského súdu II:

51. Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a tiež základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a na to, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom, podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Za okolností, keď ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa, zároveň zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu II a vec mu vrátil na ďalšie konanie, bolo už bez právneho významu, aby vyhovel explicitne aj tejto námietke sťažovateľa. Zrušenie

napadnutého uznesenia krajského súdu II má totiž v procesnej rovine za následok pokračovanie súdneho konania vo fáze, v akej sa nachádzalo pred jeho vydaním. Ústavný súd preto, riadiac sa zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd poznamenáva, že mu poskytuje ochranu len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto základného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). V čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože súdne (exekučné) konanie bolo právoplatne skončené (podľa procesného stavu v čase rozhodovania ústavného súdu uznesenie okresného súdu II nadobudlo právoplatnosť 10. júla 2020 a uznesenie krajského súdu II nadobudlo právoplatnosť 21. júna 2021, pozn.). Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti ani v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Finančné zadosťučinenie

52. Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia od okresného súdu a krajského súdu spolu v celkovej sume 5 000 eur. Tejto časti ústavnej sťažnosti rovnako nebolo možné vyhovieť (bod 4 výroku nálezu). Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Keďže ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti smerujúcej proti okresnému súdu nebolo vyhovené, rozhodnutie o priznaní finančného zadosťučinania sťažovateľovi proti okresnému súdu neprichádza vôbec do úvahy. Navyše podľa názoru ústavného súdu vyslovením porušenia práv sťažovateľa v spojení so zrušením uznesenia krajského súdu II a vrátením mu veci na ďalšie konanie bola ujma, ktorá sťažovateľovi nesprávnym uznesením krajského súdu II vznikla, dostatočne kompenzovaná.

VI.

Trovy konania

53. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľa si nárok na náhradu trov konania uplatnil.

54. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Odmenu priznal za dva úkony právnej služby, t. j. za prevzatie a prípravu zastupovania a za podanie ústavnej sťažnosti (vykonané v roku 2021), vychádzal pritom z priemernej mesačnej mzdy

zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola v sume 1 087 eur. Odmena za jeden úkon právnej služby v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje za rok 2021 sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za rok 2021 v sume 10,87 eur predstavuje za dva úkony právnej služby spolu sumu 384,08 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľa v konaní nepreukázal, že by bol platcom dane z pridanej hodnoty, vyčíslené trovy právneho zastúpenia ústavný súd o túto daň nezvýšil. Napokon ústavný súd sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za podanie repliky k vyjadreniu okresného súdu a k vyjadreniu krajského súdu nepriznal, pretože replika z 27. januára 2022 podaná jeho právnym zástupcom z hľadiska objasnenia veci neobsahovala žiadne nové ani podstatné skutočnosti. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 384,08 eur (bod 3 výroku nálezu).

55. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

56. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu